

Presidenttifoorum 11.5.2010
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri
Paavo Väyrynen

Arvoisa tasavallan presidentti,
Hyvät presidenttifoorumin osanottajat,
Hyvät kuulijat,

Määrittelen mielelläni globalisaation hyvin yleisellä tasolla ja neutraalisti. Globalisaatiohan tarkoittaa sitä, että ajattelu ja toiminta ovat laventuneet monilla aloilla maailmanlaajuisiksi.

Globalisaatio-prosessilla on sekä myönteisiä että kielteisiä seurauksia. Globalisaatio on synnyttänyt ja vahvistanut maailmanlaajuista tietoisuutta. Se on nopeuttanut taloudellista kasvua, lisännyt kilpailua, tehostanut tuotantoa ja mahdollistanut niin pääomien kuin ihmisten suuremman liikkuvuuden. Globalisaation arvioidaan myös edistäneen demokratiakehitystä ja rauhaa.

Vastapainoksi voidaan väittää, että juuri kiristyneen kilpailun ja taloudellisen joustavuuden seurauksena työpaikat ovat siirtyneet yhä enemmän matalapalkkamaihin ja paine luonnonvarojen kestävämpään käyttöön on entistä suurempi.

Globalisaation seurauksena kansantalouksien keskinäisriippuvuus on kasvanut ja hallitusten mahdollisuus ohjata ja säännellä kansainvälisiä rahoitusvirtoja ja turvata näin yksittäisten kansantalouksien vakautta on heikentynyt. Hallitukset joutuvat toimimaan entistä enemmän markkinoiden ehdoilla. USA:sta vuonna 2008 liikkeelle lähtenyt maailmanlaajuisiksi levinnyt finanssi- ja talouskriisi on hyvin konkreettinen esimerkki globalisaation mukanaan tuomasta keskinäisriippuvuudesta.

Globalisaation hyödyt ja haitat eivät jakaudu tasaisesti vaan voittajia ja häviäjiä on niin teollisuusmaissa kuin kehitysmaissa. Köyhyys on vähentynyt eniten maissa, joissa on saatu aikaa taloudellista kasvua kuten esimerkiksi Kiinassa ja Intiassa. Samalla monissa maissa, erityisesti Saharan etelä-puolisessa Afrikassa, köyhyys on jopa lisääntynyt. Erilaisten kehitystrendien taustalla on moninaisia syitä - kuten kehitysmaille tärkeiden perushyödykkeiden maailmanmarkkinahintojen vaihtelu, kansainvälisen kauppapolitiikan aiheuttamat markkinoille pääsyn esteet, luonnonkatastrofit jne. - mutta myös maiden oma talouspoliittiset valinnat. Vaikeimmassa asemassa ovat köyhimmät kehitysmaat, joita uhkaa entistä suurempi syrjäytyminen.

Globalisaation vaikutukset koko ihmiskuntaan ovat korostaneet tarvetta kansainvälisen yhteistyö- ja sopimusjärjestelmän kehittämiseen niin rahoituksen, kaupan kuin globaalin turvallisuuden alueilla. Kansainvälisen yhteisön toimet globaalin finanssi- ja talouskriisin hillitsemiseen ja sen vaikutusten minimoimiseen kehitysmaissa ovat yksi osoitus tästä kehittämistyöstä.

Kansainvälisen kehityspolitiikan suuri haaste liittyy globalisaation luomiin mahdollisuuksiin. Hyödyntämällä niitä oikein voimme poistaa äärimmäinen köyhyyden, vahvistaa demokratiaa, ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja oikeusvaltion periaatteita sekä turvata kestävä kehityksen kaikkialla maailmassa. Toisin kuin monella taholla on väitetty, globalisaatio edellyttää valtio-toimijan vahvaa roolia kansainvälisten yhteisten pelisääntöjen aikaansaamiseksi. Vain näin globalisaation hyödyt saadaan kaikkien ulottuville ja sen haittoja voidaan välttää.

Myös pyrkimys globaalihallinnan vahvistamiseen korostuu Suomen kehityspolitiikassa. Kehityspolitiikan kautta olemme mukana keskustelussa globaaleista kysymyksistä ja luomassa mekanismeja globalisaation parempaan ja oikeudenmukaisempaan hallintaan. YK-järjestelmän reformiprosessit, Bretton Woods-instituutioiden äänivaltauudistukset, Dohan kauppaneuvottelukierros ovat osa pyrkimyksiä globaalihallinnan vahvistamiseksi. Kenttätason kehitysyhteistyön kautta voimme osaltamme vähentää köyhyyttä ja lieventää humanitaarista kärsimystä ja tukea kestävä kehitystä.

* * *

Köyhyyden vastaisen taistelun tärkeydestä ja merkityksestä vallitsee kansainvälisessä yhteisössä laaja yhteisymmärrys, joka kiteytyy YK:n vuosituhatjulistukseen ja siihen liittyviin

kehityspäämääriin. YK:n vuosituhattavoitteet ovat kuitenkin osittain oman aikakautensa tuote. Niiden taustalla voidaan nähdä OECD DAC:in piirissä jo 1990 puolivälissä hyväksytyt kansainväliset kehitystavoitteet (International Development Goals), jotka on kirjattu OECD:n raporttiin *Shaping the 21st Century*.

YK:n vuosituhattavoitteet tähtäävät köyhyyden poistamiseen konkreettisesti määritetyllä tavalla. Niiden tulkinta kansainvälisessä keskustelussa on jäänyt liian kapea-alaiseksi. On myös unohdettu, että köyhyyden poistaminen nopeasti ja pysyvästi edellyttää, että toiminnassamme yhdistämme toisiinsa kestävä kehityksen kolme osatekijää: taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen. Näistä periaatteista sovittiin jo 1992 pidetyssä YK:n kestävä kehityksen konferenssissa Riossa. Olenkin useaan otteeseen korostanut, että meidän on otettava lähtökohdaksi Rio toimintaohjelman mukainen kokonaisvaltainen kestävä kehityksen tavoitteenasettelu.

Syyskuussa New Yorkissa pidettävässä vuosituhattavoitteiden tarkastelukokouksessa ei kuitenkaan tule alkaa neuvotella itse tavoitteiden muuttamisesta. Sen sijaan on mietittävä voidaanko niitä joiltakin osin painottaa eri tavalla. On myös pohdittava, mitä uusia keinoja mahdollisesti tarvitaan, jotta tavoitteiden saavuttamisessa edetään paremmin vuosina 2010-2015. Köyhyyden ja nälän poistaminen edellyttää huomattavasti enemmän investointeja maataloustuotantoon. Talouskasvun vauhdittamiseksi kehitysmaissa on luotava edellytyksiä ulkomaisille ja kotimaisille investoinneille.

Tiedämme jo nyt, että maailmanlaajuinen edistyminen on useimpien kansainvälisten arviointien perusteella ollut merkittävää, mutta riittämätöntä ja epätasaista. Erityisesti Saharan eteläpuolinen Afrikka on jäämässä kehityksessä pahasti jälkeen. Talouskriisi sekä ruoan ja energian hinnan nousu ovat monissa maissa pysäyttäneet kehitystrendin.

Myönteisen kehitystrendin jatkuminen – tai sen vauhdittaminen – edellyttää kaikkien avunantajien johdonmukaista toimintaa. Suomen on pyrittävä vaikuttamaan myös muiden avunantajien toimintaan. Uusien avunantajien on sitouduttava OECD:ssa sovittuihin pelisääntöihin. Kaikkien avunantajien tulisi myös noudattaa toiminnassaan luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen periaatteita. Kehitysmaiden yhteiskunnallisesti kestävä kehityksen edistäminen edellyttää hyvän hallintotavan käytäntöjen kunnioittamista ja niiden vahvistamista myös kehitysyhteistyössä.

Yksi Suomenkin mediassa kuluneena vuonna vahvasti esillä ollut teema on transatlanttinen kestävä kehityksen kumppanuus, jonka esittelin EU:n epävirallisessa kehitysministerikokouksessa Prahassa vuoden 2009 alussa. Aloitteessa on kyse EU:n ja Yhdysvaltojen välisen kehityspoliittisen vuoropuhelun tiivistämisestä.

EU ja USA ovat maailman suurimmat taloudet ja merkittävimmät kehitysyhteistyötoimijat. Yhdessä ne vastaavat 80%:sta kaikesta virallisesta kehitysavusta ja 85%:sta humanitaarisesta avusta. Kehityspoliittikkaa ja -yhteistyötä koskevat arvomme ja tavoitteemme ovat pitkälti yhteneväiset. Nämä lähtökohdat tarjoavat luontevan pohjan tiiviimmälle vuoropuhelulle kehityspoliittikan haasteista sekä nykyistä laajemmalle yhteistyölle päämäärien saavuttamiseksi.

Aloitteeni on saanut erinomaisen vastaanoton Atlantin molemmin puolin. Viime viikolla Washingtonissa pidetyssä EU-USA- korkean tason tapaamisessa transatlanttisen kehitysdialogin edistämiseksi hyväksyttiin tiekartat ruokaturva-, MDG- ja ilmastoalan yhteistyöstä.

Aloitteen tavoitteena on siis tuloksetkaampi työ köyhyyden vähentämiseksi ja kestävä kehityksen edistämiseksi. Olen korostanut erityisesti vuoropuhelin poliittis-strategista luonnetta. Tavoitteena on myös tiiviimmällä yhteistyöllä vaikuttaa muiden avunantajien kehityspoliittikkaan ja toimintaan. Kehityskysymyksiä tarkasteltaessa meidän tulisi pyrkiä tasapainottamaan nousevien talouksien vaikutusta kansainvälisessä kehityspoliittikassa ja kehitysyhteistyössä. Köyhyyden vähentämiseksi yhteistyötä on vahvistettava nimenomaan köyhimpien kehitysmaiden kanssa.

Tässä yhteydessä haluaisin nostaa esiin myös ajatuksen vanhojen ja uusien avunantajien kehitysgendojen lähentymisestä ja täydentävyydestä eli konvergenssista. Mielestäni ns. perinteisten avunantajien tulisi olla enemmän mukana tuotannollisen sektorin ja infrastruktuurin hankkeissa ja uusia avunantajia kuten esimerkiksi Kiinaa ja Intiaa tulisi vastaavasti kannustaa osallistumaan enemmän sosiaalisektorien kehittämiseen, joilla ne ovat ottaneet merkittäviä edistysaskelia.

Tiivis transatlanttinen kumppanuus on keskeinen väline myös globalisaationhallinnassa niin, että edistetään yhteisiä arvoja ja pyritään poliittisesti ja taloudellisesti oikeudenmukai-

seen maailmaan. Toimivat ja kilpailukykyiset transatlanttiset markkinat muodostavat pohjan kumppanuudelle ja auttavat EU:ta ja Yhdysvaltoja vastaamaan yhdessä maailmanlaajuisiin haasteisiin. Tästä syystä on tärkeää tukea transatlanttisen taloudellisen yhdentymisen edistämistä, mikä tapahtuu mm. transatlanttisen talousneuvoston (TEC) puitteissa.

* * *

Olemme juuri raportoineet OECD DAC:ille Suomen ODA-maksatuksista vuonna 2009. Maksatusten kokonaisarvo nousi 923,6 miljoonaan euroon, mikä on 0.54% bruttokansantulosta. Kasvu ei johdu vain viime vuonna tapahtuneesta BKTL:n laskusta, vaan maksatukset ovat kasvaneet myös euromääräisesti. Suomi on siis jo viime vuonna ylittänyt EU:n vanhoille jäsenmaille asettaman 0,51% tavoitteen.

Kuluvana vuonna varsinaiseen kehitysyhteistyöhön on budjetoitu 735 miljoonaa euroa. Julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan 966 milj. euroa, mikä vastaa 0,55% bruttokansantulosta. Maaliskuun lopussa julkaistussa kehyspäätöksessä hallitus toteaa olevansa kansainvälisesti sitoutunut kasvattamaan kehitysyhteistyömäärärahat 0,7%:iin vuoteen 2015 mennessä. Nykyisen talouskasvuennusteen perusteella saavutamme ensi vuonna 0.58 % BKTL-tason.

Haluaisin tässä yhteydessä ottaa lyhyesti esille myös kysymyksen ilmastorahoituksesta. Kööpenhaminan sitoumuksessa teollisuusmaat lupaavat kehitysmaille ns. lyhyen aikavälin ilmastorahoitusta yhteensä 30 miljardia USD vuosien 2010-2012 kuluessa. Pitkän tähtäimen ilmastorahoituksen ehdolliseksi vuosittaiseksi tavoitteeksi sovittiin 100 miljardia USD vuoteen 2020 mennessä, joka kattaa myös yksityisen rahoituksen ja mahdolliset innovatiiviset rahoituslähteet.

EU on luvannut kehitysmaille yhteensä 7,2 miljardia euroa lyhyen aikavälin ilmastorahoitusta vuosina 2010-2012. Suomen osuus EU:n rahoituksesta on yhteensä 110 miljoonaa euroa.

Ulkoministeriön vastuulla on sitoumuksen toteuttaminen. Kehysriihessä tähän ei osoitettu erillisiä määrärahoja, vaan rahoitus toteutetaan kasvavista kehitysyhteistyövaroista. Kehysten kasvaessa myös Suomen ilmastorahoitus voi kasvaa, joten voimme raportoida ilmastorahoituksemme kasvun lisäksi.

Lyhyen aikavälin ilmatorahoitus on ODA-kelpoista kehitysapua ja sen käyttö on suunniteltava hyviä kehityspoliittisia periaatteita noudattaen. Tämä asettaa uusia haasteita sekä kahdenväliselle että monenkeskiselle kehitysyhteistyölle. Meidän on löydettävä osa-alueita joissa Suomella on lisäarvoa. Samalla tulee huolehtia siitä, ettei ilmatorahoitus johda merkittävään avun fragmentoitumiseen.

Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti Suomi on jo merkittävästi lisännyt panostustaan ilmatoruutoksen hillitsemiseen ja sen vaikutuksiin sopeutumiseen. Alustavien arvioiden perusteella pääsemme noin 75 miljoonan euron tasolle ensi vuonna, mikä merkitsee Suomen ilmatorahoituksen kaksinkertaistumista vuoden 2009 tasolta. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallituksen kehityspoliittisen ohjelman painotukset näkyvät jo käytännön työssämme mm. ilmatorahoituksen kasvuna.

Jatkossa kaikkien hankkeiden ja interventioiden tulee olla suunniteltu kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja varmistaa etenkin niiden ilmatorkestävyys. Lisäksi tarvitaan erityisiä ns. puhtaita ilmatorhankkeita, joiden ensisijaisena tavoitteena on vastata ilmatoruutoksen haasteisiin.

Jotta puhtaillakin ilmatorhankkeilla voidaan vaikuttaa myös maiden kehitystarpeisiin, tulee niiden olla maiden yleisten kehityssuunnitelmien mukaisia. Ilmatorkehitysyhteistyö ei ole pois köyhyyden vähentämisestä, vaan tukee sitä. Suomen tukemat kestävän metsätaloudenohjelmat ovat tästä hyvä esimerkki.